

Про затвердження Пам'ятки користування природними ресурсами Полтавщини

Керуючись статтею 43 Закону України „Про місцеве самоврядування”, та з метою інформування населення області щодо порядку спеціального і загального використання природних ресурсів у межах Полтавської області,

ОБЛАСНА РАДА ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Пам'ятку користування природними ресурсами Полтавщини (додаток 1 на 25 сторінках).
2. Оприлюднення цього рішення покласти на Департамент з питань нафтогазового комплексу, промисловості, екології та природних ресурсів Полтавської обласної державної адміністрації.
3. Контроль за виконанням рішення покласти на постійну комісію обласної ради з питань екології та раціонального природокористування.

**ГОЛОВА
ОБЛАСНОЇ РАДИ**

П.В. ВОРОНА

ПАМ'ЯТКА КОРИСТУВАЧА ПРИРОДНИМИ РЕСУРСАМИ ПОЛТАВЩИНИ

В Україні визнається і діє принцип верховенства права.

Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією.

Кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону.

Власність зобов'язує. Власність не повинна використовуватися на шкоду людині і суспільству.

Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом (стаття 13 Конституції України).

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (стаття 19 Конституції України).

Громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону.

Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності.

Конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом. Використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі (стаття 41 Конституції України).

Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на

її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена (стаття 50 Конституції України).

Права і свободи людини і громадянина захищаються судом.

Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень (стаття 56 Конституції України).

Кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодувати завдані ним збитки (стаття 66 Конституції України).

КОРИСТУВАННЯ ПОВЕРХНЕВИМИ ВОДНИМИ ОБ'ЄКТАМИ

Загальне водокористування здійснюється громадянами для задоволення їх потреб (купання, плавання на човнах, любительське і спортивне рибальство, водопій тварин, забір води з водних об'єктів без застосування споруд або технічних пристроїв та з криниць) безкоштовно, без закріплення водних об'єктів за окремими особами та без надання відповідних дозволів.

Місцеві ради зобов'язані повідомляти населення про встановлені ними правила, що обмежують загальне водокористування.

На водних об'єктах, наданих в оренду, загальне водокористування допускається на умовах, встановлених водокористувачем, за погодженням з органом, який надав водний об'єкт в оренду.

Водокористувач, який узяв водний об'єкт у користування на умовах оренди, зобов'язаний доводити до відома населення умови водокористування, а також про заборону загального водокористування на водному об'єкті, наданому в оренду.

Згідно вимог ст. 51 Водного кодексу України:

Орендарі водного об'єкта зобов'язані передбачити місця для безоплатного забезпечення права громадян на загальне водокористування (купання, плавання на човнах, любительське і спортивне рибальство тощо).

При визначенні таких місць перевага надається традиційно розташованим місцям масового відпочинку.

Якщо водокористувачем або відповідною радою не встановлено таких умов, загальне водокористування визнається дозволеним без обмежень (стаття 47 Водного кодексу України) (далі - ВКУ).

Заборона загального водокористування водними об'єктами, наданими в користування на умовах оренди, та їх нецільове використання є підставою для розірвання договору оренди.

Спеціальне водокористування - це забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосуванням каналів.

Спеціальне водокористування здійснюється на підставі дозволу.

Дозвіл на спеціальне водокористування видається обласними, державними адміністраціями (частини 1, 2 статті 49 ВкУ).

Відповідно до норм статті 88 ВкУ, з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності вздовж річок, навколо озер, водосховищ та інших водойм в межах водоохоронних зон виділяються земельні ділянки під прибережні захисні смуги.

Прибережні захисні смуги встановлюються по берегах річок та навколо водойм уздовж урізу води (у меженний період) шириною:

для малих річок, струмків і потічків, а також ставків площею менше 3 гектарів - 25 метрів;

для середніх річок, водосховищ на них та ставків площею більше 3 гектарів - 50 метрів;

для великих річок, водосховищ на них та озер - 100 метрів.

Якщо крутизна схилів перевищує три градуси, мінімальна ширина прибережної захисної смуги подвоюється.

Землі прибережних захисних смуг перебувають у державній та комунальній власності та можуть надаватися в користування лише для цілей, визначених ВкУ.

На островах встановлюється режим обмеженої господарської діяльності, передбачений для прибережних захисних смуг.

Відповідно до норм статті 89 ВкУ, прибережні захисні смуги є природоохоронною територією з режимом обмеженої господарської діяльності.

У прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах забороняється:

- 1) розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залісення), а також садівництво та городництво;
- 2) зберігання та застосування пестицидів і добрив;
- 3) влаштування літніх таборів для худоби;

4) будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, гідрометричних та лінійних), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів;

5) миття та обслуговування транспортних засобів і техніки;

6) влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо.

Об'єкти, що знаходяться у прибережній захисній смузі, можуть експлуатуватись, якщо при цьому не порушується її режим. Не придатні для експлуатації споруди, а також ті, що не відповідають встановленим режимам господарювання, підлягають винесенню з прибережних захисних смуг.

Відповідно до норм статті 110 ВкУ, порушення водного законодавства тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законодавством України.

Відповідальність за порушення водного законодавства несуть особи, винні у:

1) самовільному захопленні водних об'єктів;

2) забрудненні та засміченні вод;

3) порушенні режиму господарської діяльності у водоохоронних зонах та на землях водного фонду;

4) недотриманні умов дозволу або порушенні правил спеціального водокористування;

5) самовільному проведенні гідротехнічних робіт (будівництво ставків, дамб, каналів, свердловин);

6) пошкодженні водогосподарських та гідрометричних споруд і пристроїв, порушенні правил експлуатації та встановлених режимів їх роботи;

7) незаконному створенні систем скидання зворотних вод у водні об'єкти, міську каналізаційну мережу або зливну каналізацію та несанкціонованому скиданні зворотних вод;

8) використанні земель водного фонду не за призначенням;

Відповідно до норм статті 111 ВкУ, підприємства, установи, організації і громадяни України зобов'язані відшкодувати збитки, завдані ними внаслідок порушень водного законодавства, в розмірах і порядку, встановлених законодавством України.

Притягнення винних у порушенні водного законодавства до відповідальності не звільняє їх від обов'язку відшкодування збитків, завданих ними внаслідок порушення водного законодавства.

КОРИСТУВАННЯ ВОДНИМИ БІОРЕСУРСАМИ

Громадяни мають право здійснювати любительське і спортивне рибальство у водних об'єктах загального користування в межах встановлених законодавством обсягів безоплатного вилову водних біоресурсів (стаття 26 Закону України "Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів").

Спеціальне використання водних біоресурсів здійснюється шляхом їх вилучення з природного середовища (крім любительського і спортивного рибальства у водних об'єктах загального користування в межах та обсягах безоплатного вилову).

Водні біоресурси, що знаходяться у внутрішніх водних об'єктах, є об'єктами права власності Українського народу, від імені якого права власника на ці ресурси здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування у межах, визначених Конституцією України та законами України.

Водні біоресурси можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

Право власності суб'єктів господарювання на водні біоресурси може припинятися відповідно до рішення суду (стаття 38 Закону України "Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів").

Норми лову (добування), заборонені місця, терміни заборони лову (добування) водних живих ресурсів, мінімальний розмір риб та інших водних живих ресурсів, умови проведення спортивних змагань з рибальства і підводного полювання, район дії, дозволені та заборонені знаряддя і способи лову та інше встановлені Правилами любительського і спортивного рибальства, затвердженими наказом Держкомрибгоспу України від 15.02.1999 № 19 та зареєстрованим в Мін'юсті України 28.04.1999 за № 269/3562.

3.1. Любительський і спортивний лов риби і водних безхребетних для власних потреб дозволяється всім громадянам України, іноземцям, а також особам без громадянства у всіх водоймах України, за винятком вилову у водоймах природно-заповідного фонду, ставкових та інших риборозплідних господарствах, водоймах, спеціальне використання яких обмежене (питні, технічні, лікувальні та інші), водоймах, де лов або добування (далі - лов) заборонені цими Правилами рибальства.

3.2. Любительське і спортивне рибальство (далі - любительське рибальство) на водоймах загального користування здійснюється безоплатно та без надання спеціальних дозволів.

3.3. Любительське рибальство на окремих водоймах або їх ділянках (далі - водойми) в місцях концентрації (скупчення) риб, водних безхребетних

здійснюється на засадах їх спеціального використання за спеціальними дозволами органів рибоохорони.

3.4. Водойми та умови використання водних живих ресурсів для любительського рибальства визначаються органами рибоохорони на підставі науково-біологічних обґрунтувань.

На окремих водоймах, де науково-дослідні організації не проводять дослідження, обґрунтовані пропозиції щодо визначення водойм для любительського рибальства вносяться іхтіологічними службами органів рибоохорони.

3.14. Забороняється:

- застосовувати без дозволу органів рибоохорони нові знаряддя та способи лову, які не передбачені цими Правилами рибальства;
- перебувати на водоймі або поблизу неї з вибуховими та отруйними речовинами, а також зі знаряддями лову, застосування яких у даний час і в цьому місці заборонено, а також зберігати заборонені знаряддя лову на водоймах або поблизу них;
- продаж фізичними та юридичними особами, які не мають на це дозволу, сіткових матеріалів, знарядь лову і пристосувань до них, застосування яких заборонено правилами рибальства;
- зупинка плавзасобів в заборонених для рибальства місцях, за винятком зупинок біля населених пунктів та випадків кінцевої потреби (шторм, туман, аварія тощо);
- організація змагань з рибальства в період нересту риби;
- пересування автотранспортних засобів, крім тих, що належать природоохоронним та правоохоронним органам, по кризі рибогосподарських водойм у період льодоставу (за винятком спеціально обладнаних льодових трас);
- пересування плавзасобів у заборонених для рибальства зонах (за винятком установлених суднових ходів), а на ділянках, оголошених органами рибоохорони нерестовищами в період нересту - всіх плавучих засобів, крім суден спеціально уповноважених органів, які здійснюють охорону водних живих ресурсів;
- вивезення (винесення) риби, раків та інших водних живих ресурсів у кількості, що перевищує добову норму лову, або заборонених до лову правилами рибальства;
- вилучення із води знарядь лову, які належать іншим особам, та об'єктів лову, які є в цих знаряддях тощо;

3.15. Забороняється лов водних живих ресурсів:

- ✓ із застосуванням вибухових і отруйних речовин, електроструму, колючих знарядь лову, вогнепальної та пневматичної зброї (за винятком гарпунних рушниць для підводного полювання), промислових та інших знарядь лову, виготовлених із сіткоснастевих

чи інших матеріалів усіх видів і найменувань, а також способом багріння, спорудження гаток, запруд та спускання води з рибогосподарських водойм;

- ✓ у новостворених водосховищах (до особливого розпорядження);
- ✓ з незареєстрованих плавзасобів або таких, що не мають на корпусі чіткого реєстраційного номера (за винятком веслових човнів);
- ✓ на зимувальних ямах;
- ✓ з криги на ділянках водойм, закріплених за рибодобувними організаціями - на відстані більш як за 500 метрів від берега;
- ✓ на водоймах, що не визначені органами рибоохорони як такі, на яких дозволене любительське рибальство;
- ✓ без наявності відповідних документів, що дають право на здійснення лову в окремих водоймах.

4. Здійснення любительського рибальства

4.1. Любительський лов риби, інших водних живих ресурсів здійснюється:

- на водоймах загального користування - безкоштовно;
- на водоймах, наданих громадським об'єднанням для організації любительського рибальства:
- членам таких об'єднань - за їх членськими квитками;
- іншим громадянам - за платними відловлювальними картками, які видаються цими об'єднаннями. Вартість таких карток встановлюється громадськими об'єднаннями за погодженням з фінансовими органами відповідної області та з органами рибоохорони;
- на водоймах, де впроваджене платне рибальство, лов з берега, з човнів або з криги - за платними дозволами, що видаються органами рибоохорони.

Установлення плати за рибальство з берега допускається тільки на річках, площа водозбору яких не перевищує 50 тис. квадратних кілометрів.

Право безплатного рибальства на водоймах, де впроваджене платне рибальство, а також на тих, що закріплені за громадськими об'єднаннями, надається (за наявності відповідного посвідчення):

- інвалідам I та II груп;
- учасникам ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС I та II категорій, а також дітям до 16 років.

Любительський лов риби, інших водних живих ресурсів, за винятком видів, поійменованих в п.4.10 цих Правил рибальства, в літній період, у строки від скресання криги і до льодоставу (за винятком забороненого нерестового періоду), дозволяється:

4.1.1. На водоймах загального користування - з берега або з човна, вудками всіх видів із загальною кількістю гачків не більше п'яти на рибалку, та спінінгом.

4.1.2. На водоймах, на яких впроваджене платне рибальство:

з берега або з човна вудками усіх видів із загальною кількістю гачків не більше десяти на рибалку і спінінгом.

4.1.3. На водоймах, наданих громадським об'єднанням для організації любительського рибальства:

- ✓ членам громадських об'єднань за їх членськими квитками з берега і човнів вудками всіх видів із загальною кількістю гачків не більше десяти на рибалку і спінінгом;
- ✓ іншим особам - забороняється;
- ✓ особи, поіменовані в пункті 4.1.2 цих Правил рибальства, мають право на безоплатний лов риби з берега і човна.

4.1.4. Дітям до 16 років самостійний лов риби дозволяється тільки з берега.

4.2. Любительський лов риби в зимовий період (від льодоставу до скресання криги) дозволяється зимовими вудками з блешнею вертикального блесніння з гачком не більше № 10, мормишкою, наживною і живцевою снастями із загальною кількістю гачків:

- на водоймах загального користування, а також тих, що закріплені за громадськими об'єднаннями - не більше п'яти на рибалку;
- на водоймах, де впроваджене платне рибальство - не більше десяти на рибалку.

4.3. Підводне полювання на риб дозволяється:

- гарпунними рушницями без застосування аквалангів та інших автономних дихальних приладів;
- на ділянках водойм, визначених органами рибоохорони для проведення любительського рибальства;
- при наявності посвідчення підводного мисливця.

Підводне полювання здійснюється з обов'язковим дотриманням вимог цих Правил рибальства щодо строків, місць лову, норми вилову, наявності документів на право лову, сплати за дозволи та водні живі ресурси.

4.4. В нерестовий заборонний період любительське рибальство може бути дозволено органами рибоохорони на спеціально визначених ділянках водойм однією поплавковою або донною вудкою із одним гачком і спінінгом з берега.

4.5. Лов безхребетних дозволяється:

- усіх безхребетних - ручним збиранням, а також:
- ✓ мотиля - однією ручною драгою з діаметром не більше 70 см без застосування механічних пристроїв;
- ✓ раків - раколовкою-"хапкою" з діаметром не більше 70 см і вічком не більше 22 мм, волосінню з приманкою і рогаткою;

✓ "розціпом" - не більше п'яти снастей на ловця.

Забороняється лов раків у нерестовий період, під час линьки і виношування ікри, а також у темну пору доби (пізніше години від заходу сонця та раніше години до його сходу) із застосуванням підсвічування.

Терміни заборони на лов раків встановлюються місцевими органами рибоохорони і доводяться до відома населення через засоби масової інформації.

4.6. Дозволяється одній особі вилов за одну добу перебування на водоймі таких видів у таких кількостях:

Об'єкти лову (добування)	Водойми загального користування	Водойми, закріплені за громадськими об'єднаннями, а також ті, де впроваджене платне рибальство
риба (кг)	3	5
раки (шт.)	30	50

Вивезення з водойми риби та безхребетних - як у свіжому, так і в обробленому вигляді, - незалежно від терміну перебування на водоймі дозволяється в розмірі не більше за добову норму, за винятком випадків, коли вага однієї рибини перевищує встановлену норму вилову.

4.7. Застосування живої насадки - живця на рибальських снастях дозволяється із числа тих видів риб, які не перелічені в додатку цих Правил рибальства.

Відлов живця дозволяється на водоймах підсакою діаметром не більше 100 см або "хваткою" ("павуком") розміром 1x1 м з вічком сіткового полотна не більше 10 мм.

4.8. Централізована заготівля живця та кормових організмів для акваріумного риборозведення з метою їх реалізації провадиться за спеціальними дозволами, які видаються органами рибоохорони за плату, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 07.02.2000 № 231.

4.9. Лов водних безхребетних (мотиль, гамарус, волохокрилець, дафнія, циклоп, артемія та інші види) дозволяється безкоштовно на водоймах загального користування, на відведених органами рибоохорони ділянках для застосування як наживки при риболовлі або для потреб акваріумного риборозведення в кількості не більше 0,1 кг на ловця за добу.

4.11. Забороняється лов риби і водних безхребетних, менших за розміри, вказані в додатку цих Правил рибальства.

Мінімальні розміри (в см)

риб і водних безхребетних, дозволених до вилову рибалками-любителями

Види риб і водних безхребетних	У внутрішніх водоймах
Берш	28
Бичок	-
Білий амур	40
Білизна	30
Вугор	50
В'язь	28
Головень	24
Карась	-
Карась сріблястий	-
Короп	25
Лин	20
Лящ	32
Плітка	18
Рибець	-
Сазан	35
Синець	22
Сом	70
Судак	42
Тараня	18
Товстолоб	40
Чехоня	24
Щука	35
Рак	10

4.13. Забороняється лов риби, добування водних тварин протягом усього року:

4.13.3. Внутрішні водойми:

у Дніпровських водосховищах:

Кременчуцькому:

- в затоках:

- Сульській - від острова "Жовнинська круча" - село Мозоліївка вгору до гирла річки Сула;

Дніпродзержинському:

- на відстані 10 км униз від греблі Кременчуцької ГЕС;

- у відрозі ріки Псел від нижнього закінчення острова Волчек у районі колишнього села Редути догори, паралельно до суднового ходу, на русловий маяк біля гирла р. Псел і до створу № 9;

- у Ворсклянській затоці - лінією: Кишеньковське лісництво - с. Великий Курган, від нього - на лівий берег (колишнє с. Вереміївка), далі вгору до шосейного мосту на трасі "Світлогорськ - Кобеляки" біля с. Лучки.

у річках:

- Ворскла - на ділянці від гирла до гужового мосту біля міста Кобеляки;

- Псел - на ділянці від гирла до залізничного мосту через цю річку біля станції Потоки;

- Сула - на ділянці від гирла до села Бурімка правим берегом і до с. Горошино лівим берегом;

4.14. Забороняється лов риби, добування водних тварин на таких водоймах у такі строки:

4.14.3. Регіон внутрішніх водойм:

у всіх інших річках та їх кореневих водах - з 1 квітня по 20 травня, а в придаткових - з 1 квітня по 30 червня;

на зимувальних ямах - з 1 листопада до закінчення зимового періоду (перелік і межі зимувальних ям, строки заборони лову на яких щорічно затверджуються управліннями або інспекціями рибоохорони і доводяться до відома населення інспекціями рибоохорони через засоби масової інформації).

5.1. Контроль за дотриманням Правил рибальства здійснюють органи рибоохорони та інші спеціально уповноважені на те органи, а також громадські інспектори рибоохорони та громадські інспектори з охорони довкілля.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Сучасний природно-заповідний фонд (далі – ПЗФ) Полтавської області станом на 01.01.2013 включає 384 території та об'єкти загальною площею 142426,8715 га, що складає 4,95% від загальної площі Полтавської області.

ПЗФ області складають: два національних природних парки "Пирятинський" і "Нижньосульський", заказники (20 – загальнодержавного та 155 місцевого значення); пам'ятки природи, ботанічний сад, дендрологічний парк і парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення – 7 об'єктів (загальна площа територій та об'єктів ПЗФ загальнодержавного значення становить 51078,02 га), регіональні ландшафтні парки – 4 об'єкти загальною площею 53028,3 га (із врахуванням інших категорій, що ввійшли до складу парків); території та об'єкти ПЗФ місцевого значення – 355 загальною площею 91348,8515 га.

Правові основи організації, охорони, ефективного використання ПЗФ України, відтворення його природних комплексів та об'єктів визначені в Законі України "Про природно-заповідний фонд України" (далі – ЗУ «Про ПЗФ»).

Відповідно до норм статті 3 ЗУ "Про ПЗФ", ПЗФ становлять ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти яких мають особливу

природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонового моніторингу навколишнього природного середовища.

Території та об'єкти ПЗФ з додержанням вимог, встановлених цим Законом та іншими актами законодавства України, можуть використовуватися:

- у природоохоронних цілях;
- у науково-дослідних цілях;
- в оздоровчих та інших рекреаційних цілях;
- в освітньо-виховних цілях;
- для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Основні види використання, а також заготівля деревини, лікарських та інших цінних рослин, їх плодів, сіна, випасання худоби, мисливство, рибальство та інші види використання можуть здійснюватися лише за умови, що така діяльність не суперечить цільовому призначенню територій та об'єктів ПЗФ, встановленим вимогам щодо охорони, відтворення та використання їх природних комплексів та окремих об'єктів (стаття 9 ЗУ "Про ПЗФ").

Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів ПЗФ України затверджене наказом Мінприроди від 22.06.2009 №330 та зареєстроване в Міністерстві юстиції України 22.07.2009 за № 679/16695.

2.5. Рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів ПЗФ України може здійснюватися за такими основними видами:

2.5.1. Відпочинок:

- загальнооздоровчий відпочинок;
- культурно-пізнавальний відпочинок;
- короткостроковий відпочинок (від 5-10 годин до 1-2 днів; розбиття наметів і розкладання вогнищ у спеціально обладнаних та відведених для цього місцях).

2.5.2. Екскурсійна діяльність:

екскурсії (прогулянки) маркованими екологічними стежками, а також на виставки, в музеї, засновниками яких є установи ПЗФ, інші суб'єкти рекреаційної діяльності.

2.5.3. Туристична діяльність:

- науково-пізнавальний пішохідний туризм;
- орнітологічний туризм (спостереження за птахами);
- етнографічний туризм (кантрі-туризм) - ознайомлення з народними традиціями, фольклором, побутом, архітектурою та іншими ментальними цінностями місцевого населення;
- лижний, зокрема гірськолижний, туризм (лижні подорожі та прогулянки);
- велосипедний туризм (прогулянки, подорожі на велосипедах);

кінний туризм (прогулянки, подорожі на конях);

водний туризм (спуск гірською річкою на надувних плотах, човнах, катамаранах (рафтинг), подорожі на яхті, катання на водних лижах, віндсерфінг, прогулянки на човнах);

спелеотуризм (відвідування печер);

підводний туризм (підводне плавання з аквалангом, екскурсії до підводних печер і гротів (дайвінг));

парапланеризм (прогулянки, подорожі на парапланах), дельтапланеризм (прогулянки, подорожі на дельтапланах), балунінг (прогулянки, подорожі на повітряних кулях).

2.5.4. Оздоровлення:

використання рекреантами природних лікувальних ресурсів ПЗФ з метою відновлення розумових, духовних і фізичних сил людини.

2.5.5. Любительське і спортивне рибальство.

2.5.6. Любительське і спортивне полювання.

3.1. Рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів ПЗФ організовується спеціальними адміністраціями установ ПЗФ, а також підприємствами, установами, організаціями, яким підпорядковані ці території та об'єкти.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів ПЗФ здійснюється в межах ліміту та на підставі дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів ПЗФ.

Перелік встановлених цим Законом видів використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів ПЗФ і порядок їх використання визначаються режимом територій та об'єктів ПЗФ (стаття 9-1 ЗУ "Про ПЗФ").

В заповідній зоні національного природного парку і регіонального ландшафтного парку забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню заповідної зони, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси та об'єкти і відвідування заповідної зони заборонене законом (статті 16, 21, 24 ЗУ "Про ПЗФ").

Відкриті для відвідування і використання природних ресурсів зона регульованої рекреації, зона стаціонарної рекреації, господарська зона національного природного парку і регіонального ландшафтного парку.

Законом забороняється відвідування і використання природних ресурсів заповідної зони ботанічного саду, дендрологічного парку, парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва, крім випадків, коли воно пов'язано з проведенням наукових спостережень

Відкриті для відвідування і використання природних ресурсів експозиційна зона (її відвідування дозволяється в порядку, що встановлюється адміністрацією ботанічного саду, дендрологічного парку,

парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва) і адміністративно-господарська зона ботанічного саду, дендрологічного парку, парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва (статті 31-34, 37, 38 ЗУ "Про ПЗФ").

Господарська, наукова та інша діяльність, що не суперечить цілям і завданням заказника, заповідного урочища, проводиться з додержанням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища і доступ на території заказника, заповідного урочища дозволений (статті 25, 26, 29, 30 ЗУ "Про ПЗФ").

Служба державної охорони ПЗФ України має статус правоохоронного органу. Порядок діяльності служби державної охорони, а також перелік підрозділів і посад працівників, які входять до її складу, визначаються Кабінетом Міністрів України. Посадові особи служби державної охорони мають право:

- вимагати від громадян і службових осіб пояснення у зв'язку з порушенням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон;

- перевіряти у громадян і службових осіб посвідчення на право перебування, використання природних ресурсів та здійснення іншої діяльності в межах відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

- доставляти порушників установленого режиму з метою з'ясування особи;

- складати протоколи про порушення вимог законодавства, надсилати їх відповідним органам для притягнення винних осіб до відповідальності;

- вилучати у порушників предмети та знаряддя незаконного використання природних ресурсів, транспортні засоби, відповідні документи;

- проводити особистий огляд осіб, речей, транспортних засобів та перевірку знарядь і продукції одержаної в результаті природокористування;

- безперешкодно відвідувати підприємства, установи, організації, судна та інші транспортні засоби в межах відповідних територій, об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон для перевірки додержання законодавства про охорону навколишнього природного середовища та природно-заповідний фонд;

- вносити пропозиції до відповідних державних органів про припинення, зупинення чи обмеження будь-якої діяльності, що порушує вимоги законодавства про природно-заповідний фонд, давати обов'язкові для виконання приписи з метою усунення порушень, виявлених у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Посадові особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України під час виконання службових обов'язків мають право на носіння форми встановленого зразка, табельної зброї та інших спеціальних засобів відповідно до законодавства України (стаття 61 ЗУ "Про ПЗФ").

Відповідно до норм статей 64, 65 ЗУ "Про ПЗФ" порушення законодавства України про ПЗФ тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність.

Відповідальність за порушення законодавства про ПЗФ несуть особи, винні у:

- нецільовому використанні територій та об'єктів ПЗФ, порушенні вимог проектів створення та організації територій ПЗФ;
- здійсненні в межах територій та об'єктів ПЗФ, їх охоронних зон забороненої господарської діяльності;
- невжитті заходів щодо попередження і ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду;
- порушенні вимог щодо використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- порушенні вимог наданих дозволів на використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- псуванні, пошкодженні чи знищенні природних комплексів територій та об'єктів ПЗФ та зарезервованих для включення до його складу;
- самочинній зміні меж, відведенні територій та об'єктів ПЗФ для інших потреб.

Законодавством України може бути встановлена відповідальність і за інші порушення законодавства про природно-заповідний фонд.

Розміри шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про ПЗФ, визначаються на основі кадастрової еколого-економічної оцінки включених до його складу територій та об'єктів, що проводиться відповідно до цього Закону, та спеціальних такс, які затверджуються Кабінетом Міністрів України.

За порушення правил перебування в об'єктах ПЗФ передбачено штраф від 9 до 24 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (стаття 91 Кодексу України про адміністративні правопорушення) (далі – КУпАП).

ПОЛЮВАННЯ

Відповідно до Закону України «Про мисливське господарство та полювання»

Право на полювання в межах визначених для цього мисливських угідь мають громадяни України, які досягли 18-річного віку, іноземці, які одержали в установленому порядку дозвіл на добування мисливських тварин та інші документи, що засвідчують право на полювання.

Полювання з використанням вогнепальної мисливської зброї дозволяється лише особам, які в установленому порядку одержали дозвіл органу внутрішніх справ на право користування цією зброєю.

До полювання прирівнюється:

перебування осіб у межах мисливських угідь, у тому числі на польових і лісових дорогах (крім доріг загального користування), з будь-якою стрілецькою зброєю або з капканами та іншими знаряддями добування звірів і птахів, або з собаками мисливських порід чи ловчими звірами і птахами, або з продукцією полювання (крім випадків регулювання чисельності диких тварин, польових випробувань і змагань мисливських собак (не нижче обласного рівня));

Документи на право полювання

для громадян України:

- посвідчення мисливця;
- щорічна контрольна картка обліку добутої дичини і порушень правил полювання з відміткою про сплату державного мита;
- паспорт на собак мисливських порід, інших ловчих звірів і птахів у разі їх використання під час полювання;
- дозвіл на добування мисливських тварин (ліцензія, відстрільна картка, дозвіл на діагностичний та селекційний відстріл тощо);
- відповідний дозвіл на право користування вогнепальною мисливською зброєю у разі її використання.

Посвідчення мисливця та щорічна контрольна картка обліку добутої дичини і порушень правил полювання, родоводи і паспорти на собак мисливських порід, які можуть використовуватися в полюванні, паспорти на інших ловчих звірів і птахів видаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства (Держлісагенство України).

Зазначені документи мисливець зобов'язаний мати під час здійснення полювання, транспортування або перенесення продукції полювання і пред'являти їх на вимогу осіб, уповноважених здійснювати контроль у галузі мисливського господарства та полювання.

За ліцензією здійснюється полювання на кабана, лань, оленів європейського та плямистого, козулю, лося, муфлона, білку, бабака, бобра, борсука, ондатру, куницю лісову.

За відстрільною картою здійснюється полювання на пернату дичину, кроля дикого, зайця-русака, єнотовидного собаку, вовка, лисицю, шакала, куницю кам'яну, норку американську, тхора лісового.

Порушення правил полювання тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність відповідно до закону.

Заборони на перебування громадян протягом року у межах мисливських угідь зазначеним законом не встановлено.

КОРИСТУВАННЯ ЛІСАМИ

Громадяни мають право вільно перебувати в лісах державної та комунальної власності, якщо інше не передбачено законом.

Загальне використання лісових ресурсів

Громадяни мають право в лісах державної та комунальної власності, а також за згодою власника в лісах приватної власності вільно перебувати, безоплатно без видачі спеціального дозволу збирати для власного споживання дикорослі трав'яні рослини, квіти, ягоди, горіхи, гриби тощо, крім випадків, передбачених Лісовим кодексом та іншими законодавчими актами України.

Максимальні норми безоплатного збору дикорослих трав'яних рослин, квітів, ягід, горіхів, грибів тощо встановлюються органами виконавчої влади відповідно до Лісового кодексу за поданням органу виконавчої влади з питань лісового господарства Автономної Республіки Крим, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, погодженим з органом виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища Автономної Республіки Крим, обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями.

У разі прийняття рішення про встановлення максимальних норм безоплатного збору дикорослих трав'яних рослин, квітів, ягід, горіхів, грибів тощо обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями таке рішення погоджується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Громадяни під час здійснення загального використання лісових ресурсів зобов'язані виконувати вимоги пожежної безпеки в лісах, користуватися лісовими ресурсами, зазначеними у частині першій цієї статті, способами і в обсягах, що не завдають шкоди відтворенню цих ресурсів, не погіршують санітарного стану лісів.

ЗГІДНО ПРАВИЛ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ В ЛІСАХ УКРАЇНИ

Протягом пожежонебезпечного періоду забороняється:

Розведення багать у лісі (крім тих, що пов'язані з технологічними вимогами лісогосподарських заходів у спеціально передбачених для цього місцях).

Заїзд на територію лісового фонду (крім транзитних шляхів) транспортних засобів та інших механізмів, за винятком тих, що використовуються для лісогосподарської мети.

Відвідування населенням хвойних насаджень при 5-му класі пожежної небезпеки (надзвичайна небезпека) за умовами погоди.

Палити, кидати у лісі непогашені сірники, недопалки, витрушувати з люльок гарячий попіл, крім місць, що обладнані для цієї мети.

Залишати у непередбачених для цього місцях лісу обмашене, просочене бензином, гасом, мастилом або іншими горючими речовинами ганчір'я тощо.

Заправляти пальним у лісі паливні баки під час роботи двигуна.

Експлуатувати машини та інші механізми з несправною паливною та іскрогасною системою.

Палити або користуватися відкритим вогнем під час проведення робіт з паливно-мастильними матеріалами (переливання пального, заправлення двигунів тощо).

Використовувати на полюванні пижі, виготовлені з горючих або здатних тліти матеріалів.

Порушення лісового законодавства тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність відповідно до закону

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Виключно Законами України визначаються засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них (пункт 22 статті 92 Конституції України).

Не є адміністративним правопорушенням дія, яка хоч і передбачена цим Кодексом або іншими законами, що встановлюють відповідальність за адміністративні правопорушення, але вчинена в стані крайньої необхідності, тобто для усунення небезпеки, яка загрожує державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління, якщо ця небезпека за даних обставин не могла бути усунута іншими засобами і якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода (стаття 18 КУпАП).

Не є адміністративним правопорушенням дія, яка хоч і передбачена цим Кодексом або іншими законами, що встановлюють відповідальність за адміністративні правопорушення, але вчинена в стані необхідної оборони, тобто при захисті державного або громадського порядку, власності, прав і свобод громадян, установленного порядку управління від протиправного посягання шляхом заподіяння посягаючому шкоди, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.

Перевищенням меж необхідної оборони визнається явна невідповідність захисту характерові і суспільній шкідливості посягання (стаття 19 КУпАП).

Адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніше як через два місяці з дня його виявлення, за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення відповідно до цього Кодексу підвідомчі суду (судді).

Відповідно до норм статті 247 КУпАП, провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за таких обставин:

- 1) відсутність події і складу адміністративного правопорушення;
- 2) недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку (ст. 12 КУпАП);
- 3) неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність (ст. 20 КУпАП);
- 4) вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони (ст. 18, 19 КУпАП);

5) видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення;

6) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність;

7) закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених статтею 38 цього Кодексу;

8) наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або не скасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також повідомлення про підозру особі у кримінальному провадженні по даному факту;

9) смерть особи, щодо якої було розпочато провадження в справі.

Система адміністративних правопорушень в галузі охорони природи, використання природних ресурсів, охорони пам'яток історії та культури визначена у главі 7 КУпАП:

- земельні правопорушення (статті 52 - 56);
- правопорушення в галузі використання й охорони надр (статті 57 - 58);
- водні правопорушення (статті 59 - 62);
- лісові правопорушення та порушення вимог щодо випалювання рослинності, захисту рослин (статті 63 -77-1, 83-1);
- правопорушення в галузі охорони атмосферного повітря (статті 78-79, 84);
- правопорушення в галузі використання й охорони тваринного й рослинного світу (статті 77-1, 83-1, 85-90, 91);
- правопорушення, пов'язані з недотриманням екологічних вимог при проектуванні, розміщенні, будівництві, реконструкції та прийнятті в експлуатацію об'єктів або споруд, створенні біотехнологій, у процесі експлуатації транспортних та інших пересувних засобів, поводженні з відходами, пестицидами, агрохімікатами, токсичними речовинами, у процесі впровадження відкриттів, винаходів, корисних моделей, промислових зразків, раціоналізаторських пропозицій, нової техніки, технологій і систем, речовин і матеріалів (статті 79-1 - 83, 90-1, 91-3);
- перевищення лімітів і нормативів використання природних ресурсів (стаття 92-2);
- відмову від надання чи несвоєчасне надання екологічної інформації (стаття 91-4).

Система адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення визначена в статтях 24 – 32 КУпАП.

попередження; штраф; оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; позбавлення спеціального права, наданого даному громадянинуві (права керування транспортними засобами, права полювання); громадські роботи; виправні роботи; адміністративний арешт.

Оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, полягає в його

примусовому вилученні за рішенням суду і наступній реалізації з передачею вирученої суми колишньому власникові з відрахуванням витрат по реалізації вилученого предмета.

Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, полягає в примусовій безоплатній передачі цього предмета у власність держави за рішенням суду. Конфісковано може бути лише предмет, який є у приватній власності порушника, якщо інше не передбачено законами України.

Конфіскація вогнепальної зброї, інших знарядь полювання та бойових припасів не може застосовуватись до осіб, для яких полювання є основним джерелом існування.

Позбавлення спеціального права, наданого громадянину (права полювання), застосовується на строк до трьох років за грубе або систематичне порушення порядку користування цим правом.

Справи про адміністративні правопорушення розглядаються на підставі протоколу про адміністративне екологічне правопорушення, складеного уповноваженими органами (особами) (стаття 255 КУпАП) і доказів в справі (стаття 251 КУпАП).

Доказами в справі про адміністративне правопорушення, є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами (251 КУпАП).

У протоколі про адміністративне правопорушення зазначаються: дата й місце його складення, посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу порушника; місце, час вчинення і суть адміністративного правопорушення; нормативний акт, який передбачає відповідальність за дане правопорушення; прізвища, адреси свідків і потерпілих, якщо вони є; пояснення порушника; інші відомості, необхідні для вирішення справи. Якщо правопорушенням заподіяно матеріальну шкоду, про це також зазначається в протоколі.

Протокол підписується особою, яка його склала, і особою, яка вчинила адміністративне правопорушення; при наявності свідків і потерпілих протокол може бути підписано також і цими особами.

У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від підписання протоколу, в ньому робиться запис про це. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, які додаються до протоколу, а також викласти мотиви свого відмовлення від його підписання.

При складенні протоколу особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються його права і обов'язки, передбачені статтею 268 цього Кодексу, про що робиться відмітка у протоколі (стаття 256 КУпАП).

Протокол надсилається органів (посадовій особі), уповноваженому розглядати справу про адміністративне правопорушення.

Протокол не складається в разі вчинення адміністративних екологічних правопорушень, передбачених статтями 70, 73, 77, частинами першою та третьою статті 85 КУпАП, якщо розмір штрафу не перевищує трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, якщо особа не оспорує допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається.

У цих випадках штраф накладається і стягується, а попередження оформлюється на місці вчинення правопорушення.

Якщо порушник оспорує стягнення, що на нього накладається за вчинення правопорушення, то складається протокол про адміністративне правопорушення.

З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, порушника може бути доставлено в міліцію, в штаб громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, в громадський пункт з охорони громадського порядку.

При вчиненні лісопорушень, порушень правил полювання, правил рибальства і охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу, якщо особу порушника не може бути встановлено на місці порушення, працівники державної лісової охорони, а в лісах колективних сільськогосподарських підприємств - працівники лісової охорони зазначених підприємств, уповноважені на те посадові особи органів, які здійснюють державний нагляд за додержанням правил полювання, органів рибоохорони, посадові особи інших органів, які здійснюють державний контроль за охороною і використанням тваринного світу, працівники служб охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також працівники міліції можуть доставляти осіб, які вчинили ці правопорушення, у міліцію чи в приміщення виконавчого органу сільської, селищної ради. Доставлення порушника може провадитись також членами громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, громадськими інспекторами охорони природи, громадськими мисливськими інспекторами, громадськими інспекторами органів рибоохорони та громадськими лісовими інспекторами.

Перебування доставленої особи у штабі громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону чи громадському пункті з охорони громадського порядку, приміщенні виконавчого органу сільської, селищної ради не може тривати більш як одну годину, якщо не встановлено інше (стаття 259 КУпАП).

У випадках, прямо передбачених законами України, з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи, складення протоколу про адміністративне

правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення допускаються адміністративне затримання особи, особистий огляд, огляд речей і вилучення речей та документів, у тому числі посвідчення водія, ліцензійної картки на транспортний засіб, тимчасове затримання транспортного засобу, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.

Порядок адміністративного затримання, особистого огляду, огляду речей і вилучення речей та документів, у тому числі посвідчення водія, ліцензійної картки на транспортний засіб, тимчасове затримання транспортного засобу, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо вживання лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, з метою, передбаченою цією статтею, визначається цим Кодексом та іншими законами України.

Відшкодування шкоди, заподіяної громадянину незаконним застосуванням заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, проводиться в порядку, встановленому законом (стаття 260 КУпАП).

Адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може тривати не більш як три години (стаття 263 КУпАП).

Особистий огляд може провадитись уповноваженою на те особою однієї статі з оглядуваним і в присутності двох понятих тієї ж статі.

Огляд речей може провадитись уповноваженими на те посадовими особами Служби безпеки України, органів внутрішніх справ, органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, воєнізованої охорони, цивільної авіації, митних установ, органів прикордонної служби, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, природоохоронних органів, державними інспекторами з питань інтелектуальної власності, органів лісоохорони, органів рибоохорони, органів, що здійснюють державний нагляд за додержанням правил полювання, а у випадках, прямо передбачених законами України, також і інших органів. При вчиненні порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу уповноважені на те посадові особи органів, які здійснюють державний нагляд за додержанням правил полювання, органів рибоохорони, а також працівники міліції, військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України можуть провадити в установленому порядку огляд транспортних засобів.

Огляд речей, ручної кладі, багажу, знарядь полювання і лову риби, добутої продукції, транспортних засобів та інших предметів здійснюється, як

правило, у присутності особи, у власності (володінні) якої вони є. У невідкладних випадках зазначені речі, предмети може бути піддано оглядові з участю двох понятих під час відсутності власника (володільця).

Про особистий огляд, огляд речей складається протокол або про це робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення або в протоколі про адміністративне затримання (стаття 264 КУпАП).

Адміністративне затримання, особистий огляд, огляд речей і вилучення речей та документів, у тому числі посвідчення водія, ліцензійної картки на транспортний засіб, тимчасове затримання транспортного засобу, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, може бути оскаржено заінтересованою особою у вищестоящий орган (вищестоящій посадовій особі) відносно органу (посадової особи), який застосував ці заходи, прокуророві або до суду (стаття 267 КУпАП).

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі. Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

Законами України може бути передбачено й інші випадки, коли явка особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, в орган (до посадової особи), який вирішує справу, є обов'язковою (стаття 268 КУпАП).

Справи про екологічні адміністративні правопорушення розглядають у межах своїх повноважень:

- судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів - справи про адміністративні правопорушення, передбачені частинами другою, четвертою та п'ятою статті 85, статтями 85-1, 88-88-2, 90, 91 КУпАП;

- органи державного геологічного контролю-справи про порушення законодавчих та інших нормативних актів, які встановлюють порядок, правила та вимоги щодо проведення робіт по геологічному вивченню надр України (статті 57, 58 КУпАП);

- органи, установи та заклади державної санітарно-епідеміологічної служби - справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 78, 80-83, 90-1 КУпАП;

- органи земельних ресурсів - справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства в галузі використання й охорони

земель та порядку регулювання земельних відносин (статті 52, 53, 53-1, 53-2, 54, 55, 56 КУпАП);

- спеціально уповноважені органи виконавчої влади у сфері захисту рослин
- справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства про захист рослин (стаття 83-1 Кодексу про адміністративні правопорушення);

- органи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі водного господарства розглядають справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням правил використання, охорони водних ресурсів (статті 59, 60, 61 (за винятком випадків забруднення та вичерпання підземних вод або порушення водоохоронного режиму на водозборах, яке спричинило забруднення цих вод));

- органи рибоохорони - справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням правил рибальства й охорони рибних запасів, передбачені частиною третьою статті 85, статтями 86-1, 91-2 КУпАП;

- органи лісового господарства - справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 49, 63-70, 73, 75, 77 КУпАП;

- органи мисливського господарства-справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням правил ведення мисливського господарства і полювання, передбачені частиною першою статті 85, статтями 91-2 КУпАП;

- органи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі екології та природних ресурсів України - справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 52-55, 57-74, 76-77-1, статтею 78 (крім порушень санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм), статтями 78-1-79-1 та статтями 80-83 (крім порушень санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм), частинами першою та третьою статті 85, статтями 86-1, 87, статтею 89 (щодо диких тварин), статтею 90-1 (крім порушень санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм), статтями 91-1-91-4 КУпАП.

Розглянувши справу про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить постанову по справі.

Постанова повинна містити: найменування органу (посадової особи), який виніс постанову, дату розгляду справи; відомості про особу, щодо якої розглядається справа; опис обставин, установлених при розгляді справи; зазначення нормативного акта, який передбачає відповідальність за дане адміністративне правопорушення; прийняте по справі рішення.

Якщо при вирішенні питання про накладення стягнення за адміністративне правопорушення органами (посадовими особами), переліченими у пунктах 1-4 статті 213 КУпАП, одночасно вирішується питання про відшкодування винним майнової шкоди, то в постанові по справі зазначаються розмір шкоди, що підлягає стягненню, порядок і строк її відшкодування.

Постанова по справі повинна містити вирішення питання про вилучені речі і документи, а також вказівку про порядок і строк її оскарження.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення підписується посадовою особою, яка розглянула справу.

У випадках, передбачених законодавством України, про захід стягнення робиться відповідний запис на протоколі про адміністративне правопорушення або постанова оформляється іншим установленим способом (стаття 283 КУпАП).

Постанова оголошується негайно після закінчення розгляду справи. Копія постанови протягом трьох днів вручається або висилається особі, щодо якої її винесено.

Копія постанови вручається під розписку. У разі якщо копія постанови висилається, про це робиться відповідна відмітка у справі.

Постанову по справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржено:

3) постанову органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення - у вищестоящий орган (вищестоящій посадовій особі) або в районний, районний у місті, міський чи міськрайонний суд, у порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України, з особливостями, встановленими цим Кодексом.

Постанову про одночасне накладення основного і додаткового адміністративних стягнень може бути оскаржено за вибором особи, щодо якої її винесено, чи потерпілого в порядку, встановленому для оскарження основного або додаткового стягнення;

Скарга подається в орган (посадовій особі), який виніс постанову по справі про адміністративне правопорушення, якщо інше не встановлено законодавством України. Скарга, що надійшла, протягом трьох діб надсилається разом із справою органу (посадовій особі), правомочному відповідно до цієї статті її розглядати.

Постанову уповноваженого органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення може бути скасовано або змінено за поданням прокурора керівником відповідного органу, а також незалежно від наявності подання прокурора - керівником вищестоящего органу.

Особа, яка оскаржила постанову у справі про адміністративне правопорушення, звільняється від сплати державного мита (стаття 288 КУпАП).

Скаргу на постанову по справі про адміністративне правопорушення може бути подано протягом десяти днів з дня винесення постанови. В разі пропуску зазначеного строку з поважних причин цей строк за заявою прокурора, особи, щодо якої винесено постанову, може бути поновлено органом (посадовою особою), правомочним розглядати скаргу (стаття 289 КУпАП).